

žovatelé, že nemůže býti použito předpisů Šu 330 ex. ř. v tomto případě. Dovolací soud však neshledal dovolací rekurs důvodným. Pokud tvrdí stěžovatelé, že vymáhanou pohledávkou jsou daně, které jest dlužnice podle Šu 512 obč. zák. povinna zapraviti v každém případě, odporuje toto tvrzení jednak obsahu exekučního titulu, podle kterého vymáhaná pohledávka jest nárokem podle Šu 1042 obč. zák., jednak to nemá pro posouzení této věci právního významu. Ani jinak nelze dáti stěžovatelům za pravdu. Byť i nebylo pochybnosti, že se výměnkem ve vlastním slova smyslu vyrozumívá věcné právo, požadovati od vlastníka selské usedlosti za účelem výživy jisté dávky, že tedy v tomto případě, při prodeji domku čp. 34 podle trhové smlouvy ze dne 3. května 1910 zřízená služebnost doživotního požívání nemůže býti považována za výměnek, byť i nezáleželo na smluvním označení práva a byť i bylo lze vzhledem ku pokročilému věku dlužnice v době uzavření smlouvy předpokládati zvláště když prodávala domek své dceři a svému zeti, že jí šlo o urovnání jejich majetkových poměrů ještě za jejího života a o zajištění důchodu, kterým by byla zaopatřena ve stáří, přece jenom nelze přehlížeti, že ani občanský zákon ani předpis Šu 330 ex. ř. nemá pojmového ustanovení o výměnku, takže není důvodu, by použití předpisu Šu 330 ex. ř. bylo vyloučeno při takových plněních, která se podobají výměnkovému plnění, je-li jejich účelem zaopatření sestárlé, — podle spisů tehda 71 roků staré a nyní šestaosmdesátileté matky, — která svůj domek předala dceři a zeti a při tom si vyhradila jeho doživotní požívání. Činí-li dnešní hrubý výnos domku pouze 1.428 Kč ročně a vykonala-li dlužnice vyjevovací přísahu, že nemá majetku, je také zřejmo, že dlužnici při prodeji domku vymíněné doživotní požívání jest výhradním zdrojem její obživy pro stáří, zvláště když stěžovatelé tvrdí sami, že dlužnice prodala také pozemky své druhé dceři, která však jí nezaplatila trhové ceny. K tomu přistupuje ještě úvaha, že k trhově smlouvě došlo mezi matkou a dcerou, pokud se týče zetěm a že dlužnice jako matka má v případě prokázané nuzoty nárok podle Šu 154 obč. zák. Proto sluší schváliti právní názor druhé stolice, že jsou předpoklady pro použití Šu 330 ex. řádu ve znění zákona ze dne 1. dubna 1925, čís. 66 sb. z. a n.

Čís. 5149.

Pouhý skutečný stav, třeba trval již od dávných dob, nemůže sám o sobě opodstatniti vydržení služebnosti, by nebylo bráněno přístupu vzduchu a světla k oknům, která se otevírají do sousedova dvoru, nýbrž vyhledává se, by oprávněný zakázal vlastníku služebného pozemku odnětí přístupu vzduchu a světla, a by tento se tomu podrobil.

Podrobením se neb uznáním detentora (nájemníka) nemůže držba a vlastnické právo vlastníka doznati újmy.

(Rozh. ze dne 24. června 1925, Rv I 399/25.)

Vlastníci domu čp. 222 domáhali se na vlastníci domu čp. 221 zjištění, že není po právu služebnost toho obsahu, že vlastníci domu čp. 222 jako pozemku služebného jsou povinni nerušiti nižádným způsobem

vlastníky domu čp. 221, jako pozemku panujícího v jejich právu na volný přístup světla k oknům ve zdi náležející k domu čp. 221 a hraničící se dvorem domu čp. 222. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Nesprávné právní posouzení věci vytýká odvolatelka neprávem názoru prvního soudu, že služebnost, brání světlo ze dvora žalobců, nebyla vydržena uplynutím doby více než třicetileté (§ 1470 obč. zák.), jednak názoru, že i v případě vydržení byla by služebnost zanikla vzhledem k ustanovení §u 1500 obč. zák. Pokud jde o onu výtku, uváděla žalovaná v první stoličce jako důvod nabytí služebnosti netoliko vydržení, nýbrž také uznání se strany předchudců v držbě domu čp. 222, pak místní zvyk, mít okna do sousedova dvora. Nezbylo proto prvnímu soudu než obíratí se všemi právními důvody nabývacími. Odvolatelka má za to, že základem nabytí její držby bylo dovolávání se nájemníka S-a u jejích rodičů, by směl před okny sušiti plachty, čímž prý rodiče její vešli již před řadou let v držbu služebnosti, a, uznával-li druhý nájemník domu čp. 222 Karel H. tuto držbu jako právo po téměř třicet let a ježto žalobce v roce 1914 zákazu, neklásti před okna prkna se podrobil, že byla po celou rozhodnou dobu nepřetržitě v držení sporné služebnosti. § 313 obč. zák. stanoví v poslední větě, že držba záporné služebnosti (§ 476 čís. 10 obč. zák., o niž tu jde) nabývá se tím, že někdo na cizí zákaz nečiní toho, co by jinak konati byl oprávněn. Skutková okolnost tohoto opomenutí musí se tedy jeviti jako výron výkonu práva. Za takové jest pokládati zabránění odporujícího jednání, na př. odpíráním, vymožením soudního zákazu a pod. Musila by tedy žalovaná dokázati, že odnětí světla pro svůj dům žalobcům zakázala a tito že se zákazu podrobili, při čemž držba tohoto zákazu musila by trvati třicet let (§ 1470 obč. zák.). (Srov. rozh. nejv. s. ze dne 20. září 1906, čís. 14321 a ze dne 10. července 1901, čís. 9837, čís. 439 časopisu Zentralblatt ai 1906 a čís. 393 téhož časopisu ai 1901).

Jestliže pak žalovaná nebo její manžel jako její zástupci zakazovali od roku 1914 dům ten koupí roku 1912 nabyvším žalobcům stavěti něco před okna, neuplynulo od té doby ještě třicet let. Jednání a mínění nájemníků domu čp. 222 žalobcům náležejícího S-a a H-a vůbec tu v úvahu přijíti nemůže, neboť ti jako takoví právům vlastníka domu čp. 222 zadati nemohli. Randa, jehož se odvolání dovolává, uvádí ve svém díle »Der Besitz« na str. 730 čtvrtého vydání, že vůle nabyvatele může se projeviti ve formě smlouvy mezi nabyvatelem služebností a držitelem služebného statku, tedy nikoliv detentorem. Nabytí držby musí se projeviti vůlí oprávněného. Na str. 728, tamtéž se praví, že opomenutí jistých úkonů má povahu výkonu práva pouze tehdy, když opomenutí těchto úkonů stalo se následkem vůle držitele statku panujícího, opomenutí náhodné tudíž nestačí. Trpné chování povinného jest bez významu, naopak musí býti dán podnět, při němž domněle oprávněný vidí porušení svého práva a proti tomu něco pozitivního podnikne. Jest zajisté důležitou výpověď žalované jako strany, že nikdy se žádným ani z vlastníků domu ani z nájemníků neměli (ona a její rodiče) žádnou řeč o tom, zdali přísluší jim právo na světlo ze dvora, že nikdo kromě S-a tam ničeho nestavěl a že neměli důvodu, by někomu zakazovali něco před okna stavěti. Neprojevili tudíž vůbec proti nikomu z předchudců žalobců ani jich

nájemníků vůli držitelkou, tak že není možno mluvit ani o zákazu ani o smlouvě ku vzniku práva směřující. Co se posléze týče druhé výtky odvolatelčiny (§ 1500 obč. zák.), brojí tato nepřipustně proti skutkovému zjištění prvního soudu, že žalobce o domněle vydrženém právu žalované na světlo při koupi domu čp. 222 nevěděl, a že nikdo mu to neřekl. První soud odůvodňuje, proč nelze tvrdit, že žalobce při náležité opatrnosti byl by o právu tom musil vědět. Žalobce nemohl ani z pouhé existence oken soudit, že na jeho vlastnictví jest nějaké právo služebnosti vydrženo, nemůže to proto svědčiti o nějakém opomenutí s jeho strany, to tím méně, an předchůdce jeho Vincenc V. udal, že o domnělém právu majitelů domu čp. 221 vůbec nevěděl a proto ovšem žalobcům při prodeji svého domu také ničeho o něm neřikal. Poněvadž služebnost, o níž jde, nebyla v knize pozemkové zapsána, zaniklo by právo služebnosti, i kdyby bylo bývalo existovalo, tím, že žalobce služebného statku v důvěře ve knihy veřejné jako neobtěžného nabyt (Ehrenzweigův komentář str. 740).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., leč vývody jeho nejsou s to, by vyvrátily správné odůvodnění rozhodnutí nižších soudů. Jde o služebnost, by nebylo bráněno vzduchu a světlu k oknům domu žalované, která se otevírají do dvora a vzduchového prostoru strany žalující (§ 476 čís. 10 obč. zák.), a nižší soudy v důvodech svých rozhodnutí správně uvádějí, že pouhý skutečný stav, třeba trval již od dávných dob, sám o sobě nemůže býti uznán za skutečnost, která by nabytí takovéto služebnosti vydržením opodstatniti mohla. Bylo zjištěno, že dům žalované má již od roku 1806 okna, otevírající se do sousedního dvora žalobců a že okna ta nebyla dříve zastiňována. Leč žalovaná činí si nárok na domovní služebnost, aby domu jejímu při oněch oknech nebylo bráno světlo a vzduch ani v dalším odstupu od oken, a aby se žalobci v uznání tohoto domnělého práva zdrželi všeho, co by okna tato mohlo zastiňovati, dōvozujíc, že nikdy před tím nebyla okna zē dvora ničím zastiňována a to proto, že sousedé (předchůdci žalobců) toto právo domu žalované uznávali a se jemu na tento způsob podřizovali, a že teprve žalobce od roku 1914 pokoušel se toto právo stavením hranice prken porušovati, od toho však vždy na zakročení žalované zase upustil. Žalovaná činí si nárok na tuto služebnost pro svůj dům jen z důvodu vydržení, jak v odvolání poznamenává, a ježto jde o právo na určité opominutí druhé strany (vlastníka pozemku služebného) tedy t. zv. záповědní právo po rozumu §§ 313, 351 a 1459 obč. zák., bylo jí prokázati, že onen stav, na nějž se odvolává, nebyl pouze nahodilým, nýbrž přivoděn a zachováván právě tím, že oprávněný toto záповědní právo uplatňoval, pokud se týče uplatnil, a že se soused jedině z tohoto důvodu zdržoval veškerých toto právo rušících úkonů, se jemu prostě podrobil a nadále toho práva na tento způsob šetřil, a není správnо, že § 313 obč. zák. jedná jen o jednom způsobu nabytí držby takového práva a že držby záповědního práva lze nabytí i jiným způsobem, jak § 312

obč. zák. obecně stanoví. Nižší soudy dolíčily dle zjištěných výsledku sporného jednání zcela případně, že tyto nutné předpoklady pro uplatňované vydržení splněny nejsou. Žalovaná tvrdí, že dříve nebylo vůbec rozmlísek z této příčiny, leč okolnost tato by byla důležitá jen tenkrát, když by se prokazatelně shoda ta jevila jako plnění pokud se týče zachovávání právního závazku vůči tomuto zápořednímu právu, jinak jest však bez právního významu a lze v té příčině poukázati na svědectví dřívějšího vlastníka domu čp. 222 Vincence V-a, jež nižší soudy uvádějí mezi svými zjištěními, který seznal, že ohledně oken neměl s nikým žádnou řeč, že nedostalo se mu nikdy zákazu, před okna něco stavěti, že také na to nikdy nemyslel a neuvažoval vůbec o tom, zda patří vlastníkům domu čp. 221 nějaká práva s těmi okny čili nic. Dle zjištění nižších soudů nemůže se žalovaná odvolávati prokazatelně na nijaké uznání práva se strany předchůdců žalobců, uznání učiněné Terezií V-ovou, jak v rozsudku prvního soudu správně je vyloženo, stalo se v době, kdy již vlastníci nebyla a její projev nemohl tedy míti právního účinku; ostatně poukazuje soud první stolice správně k tomu, že by takové uznání bylo účinné jen mezi tehdejšími stranami. Zbývá tedy jedině zjištěná okolnost, o niž se dovolání hlavně opírá, že totiž někdejší nájemník domu čp. 222 S. se u předchůdců žalované dovoloval, chtěl-li při oknech rozestříti plachtu k usušení a že druhý nájemník H. před okna nic nedával, ježto uznával toto právo majitelů domu čp. 221. Leč ani tato okolnost nemůže podepřítí nárok žalované, ježto, jak v rozsudku prvního soudu jest zevrubně rozvedeno, nelze tyto nájemníky pokládati za »zástupce« vlastníků v tom právním smyslu, že by jejich projevy a chování jejich bylo lze uznati za účinné a závazné pro vlastníka, a vývody dovolání, které tomuto názoru nižších soudů odporují, vyplývají z mylných předpokladů. Nezáleží na tom, zda může býti zákaz udělen i detentorovi (nájemníku), nýbrž jde o to, zda podrobením se neb uznáním tohoto detentora může držba a vlastnické právo vlastníka doznati újmy, a k otázce této odpověděly oba nižší soudy právem záporně. S uplatňováním osobovaného práva zápoředního po rozumu §u 313 obč. zák. začalo se prokazatelně teprve od roku 1914, když žalobce, neuznávaje ho a nehledě k němu, proti němu jednal a ježto si žalovaná nemůže k svému dobru přičísti dřívější dlouholetý nerušený stav, poněvadž se neprokázalo, že tento stav byl vůči majitelům domu čp. 221 zachováván jako právní závazek z tohoto zápoředného práva, nemůže se žalovaná s úspěchem odvolávati na vydržení práva toho (§ 1465 a násl. obč. zák.). Vzhledem k tomu není třeba obíratí se vývody dovolání, vztahujícími se k druhému důvodu napadených rozsudků, jímž nižší soudy dovozují, že by žalované uplatňovanou služebnost nebylo lze přiznati ani tehdy, kdyby byla vydržena, ježto by tomu vadila bezelstná důvěra žalobců v knihy veřejné (§ 1500 obč. zák.) a lze jen stručně uvěsti, že ani v této příčině nebylo by lze přiznati vývodům dovolání úspěchu proti správnému odůvodnění napadených rozsudků k této otázce.

Čís. 5150.

Nejde o nespravedlivou a důvodnou bázeň podle §u 870 obč. zák. ani o nemravnost podle §u 879 obč. zák., vynutí-li si jeden smluvník na